

การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพ
การศึกษานากลาง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
The educational of the characteristics of school's administrator attributes for
21st century In Naklang 1 network of educational development center under
the Nong Bua Lamphu primary educational service area office 2

อภิสิทธิ์ วรรณทอง¹ กิจพิณัฐ อุสาโห²
apisit wannatong¹ Kitpinit Usaho²

^{1,2}สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี ^{1,2}Department of
Educational Administration, Faculty of Educational Administration, Ratchathani University, Thailand

*Corresponding author E-mail: ttthaiapisit@gmail.com¹ Kitpinit.23@gmail.com^{*2}

Received: November 13, 2023

Revised: January 22, 2024

Accepted: February 07, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะและแนวทางพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา
ในศตวรรษ 21 ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 วิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและ
ครูผู้สอน จำนวน 50 คน. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่
ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน.
เครื่องมือเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ การวิเคราะห์
เชิงเนื้อหา ผู้วิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพ
การศึกษานากลาง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับ
มาก. เรียงอันดับค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการสื่อสาร ด้านการมี
วิสัยทัศน์ ด้านการคิดวิเคราะห์ และด้านการสร้างชุมชน. 2) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหาร
สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่าควรพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านการ
สร้างชุมชน ผู้บริหารต้องสร้างโอกาสให้บุคคลส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้บริหารต้องปฏิบัติงานอย่างเข้าใจกับผู้อื่นมี
การติดต่อสื่อสารกับภายนอก ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารต้องมีการปรับตัวตามสถานการณ์ของโลกที่
เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารต้องมีภาวะความเป็นผู้นำ ด้านการคิดวิเคราะห์ ผู้บริหารต้องสามารถ
เชื่อมโยงข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ สามารถคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ

คำสำคัญ: คุณลักษณะผู้บริหาร; การบริหารสถานศึกษา; ศตวรรษที่ 21



Abstract

The purpose of this research article is to study the level of characteristics and development guidelines of educational institution administrators in the 21st century at Na Klang Educational Quality Development Network Center 1, under the Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office, Area 2. Mixed-methods research method. The sample group was 50 school administrators and teachers. The quantitative research tool was a 5-level estimation questionnaire. The statistics used to analyze the data included frequency distribution, percentage, arithmetic mean, and standard deviation. The qualitative tool is a semi-structured interview. Qualitative data analysis is content analysis. The researcher found that 1) the characteristics of educational institution administrators in the 21st century, Na Klang Educational Quality Development Network Center 1, under the Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office, Area 2, were overall at a high level. Ranking the averages in each area from highest to lowest is creativity. Communication Vision, analytical thinking, and community building. 2) Guidelines for developing the characteristics of educational institution administrators in the 21st century found that the first 3 characteristics of educational institution administrators should be developed are as follows: Community building Administrators must create opportunities for people to promote learning. Executives must work with understanding with others and communicate with the outside. Vision executives must adapt to the rapidly changing world situation. Executives must have leadership skills. analytical thinking Executives must be able to link information systematically. Able to think of problems in new ways.

Keywords: school administrator; executive characteristics; 21st century

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกในการปฏิวัติอุตสาหกรรมได้ก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล (Digital Age) ที่กำลังเกิดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กิจกรรมหรือธุรกิจต่าง ๆ จะต้องแข่งขันกันด้วยความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม นำพาให้เกิดโลกใหม่ที่เผชิญกับรูปแบบของงานที่กำลังพัฒนา หรือเผชิญกับวิธีการทำงานร่วมกันในภารกิจต่าง ๆ ซึ่งในศตวรรษที่ 21 นี้เป็นยุคที่เทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้า ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนไทยมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และด้านการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่เกิดการเปลี่ยนแปลง ถ้าต้องการให้นักเรียนมีศักยภาพที่จะแข่งขันในระดับโลก จะต้อง



มีการกำหนดทักษะในศตวรรษที่ 21 ไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา โดยต้องเริ่มจากการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการศึกษา เพื่อพัฒนาวิถีชีวิตของคนในสังคม ระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ในอดีตที่ผ่านมาการจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะเพียงอ่านออกเขียนได้เท่านั้น แต่สำหรับในศตวรรษที่ 21 ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติ และสร้างแรงบันดาลใจในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองโดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา ออกแบบการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จและเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับผู้เรียน ดังนั้นการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูจะทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ ผักผ่อนตนเองอยู่เสมอ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สิ่งที่จะช่วยสนับสนุนในการจัดการเรียนรู้ก็คือชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูที่รวมตัวกัน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการพัฒนาผู้เรียน (จุฑามาส จันทรมณี, 2563 : 12) จึงกล่าวได้ว่าศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างจากศตวรรษที่ผ่านมาอย่างสิ้นเชิง นั่นคือระบบต่าง ๆ ทั้งการเรียน การสอน การเมืองการปกครอง ระบบเศรษฐกิจ ระบบสาธารณสุข ต่างต้องมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริงในปัจจุบัน รวมทั้งระบบการศึกษาด้วยเช่นกัน

ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ ได้กำหนดประเด็น ยุทธศาสตร์ที่เน้นทั้งการแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน และการเสริมสร้างและยกระดับการพัฒนาการศึกษาและ การเรียนรู้ ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบ บริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่อง แม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว ควบคู่กับการส่งเสริม การพัฒนาคนไทยตามพหุปัญญาให้เต็มตามศักยภาพ รวมถึงการสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง มีเป้าหมายระดับประเด็น 2 เป้าหมาย ประกอบด้วย เป้าหมายที่ 1 คนไทยมีการศึกษาที่มีมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น มีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถในการแก้ปัญหาปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เป้าหมายที่ 2 คนไทยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความสามารถของพหุปัญญาดีขึ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ได้กำหนดแผนย่อย 2 แผน คือ แผนย่อยการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เป้าหมายแผนย่อย คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะการเรียนรู้ และมีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถเข้าถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตดีขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2.2566 : 27)

หากผู้บริหารสถานศึกษาขาดทักษะในการบริหารแล้วย่อมทำให้ไม่ประสบความสำเร็จซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Dindred (อ้างถึงใน กณิษฐา ทองสมุทร,2561) ได้ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน พบว่า การไม่ประสบความสำเร็จในการประสานงานกับผู้ปกครองกับครู ซึ่งเกิดจากสาเหตุที่ผู้บริหาร



ไม่มีทักษะทางการบริหารทั้ง 3 ทำให้เกิดปัญหาต่อไปนี้ความมีอคติ ขาดเป้าหมายที่แน่นอน ขาดคุณสมบัติการเป็นผู้นำที่ดี ขาดการวางแผนที่ดี เกิดบรรยากาศความขัดแย้ง ถ้าหากผู้บริหารมีทักษะทางการบริหารทั้ง 3 ด้าน คือ ทักษะด้านคตินิยม ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านเทคนิค ก็จะทำให้ไม่เกิดปัญหาในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในโรงเรียนในส่วนของ Jolly (1996 อ้างถึงใน กาญจนา กลิ่นลออ, 2551 : 8) ได้ศึกษาผลสำเร็จของการบริหารโรงเรียนมัธยมในการจัดโปรแกรมที่มหาวิทยาลัยแคนซัส พบว่า ผลสำเร็จของผู้บริหารขึ้นอยู่กับทักษะความรู้และประสบการณ์ในการบริหาร ซึ่งถือว่ามีความจำเป็นมากต่อผู้บริหาร ทักษะและความสามารถที่มีความสำคัญต่องาน คือ ทักษะด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ การจัดการเรื่องความขัดแย้ง การมีมนุษยสัมพันธ์ ภาวะผู้นำ การติดต่อสื่อสาร การพูดในที่สาธารณะ ความสามารถในการจัดการองค์กรโดยเน้นที่การจัดการและการนิเทศเป็นสำคัญ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาหน่วยงานหนึ่งที่ดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษา อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ปฏิบัติภารกิจตามที่กำหนดในกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักการการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา โดยปฏิบัติงานตามแนวนโยบายรัฐบาล นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การขยายโอกาสทางการศึกษา และประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้การปฏิบัติราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการศึกษาได้กำหนดนโยบายให้ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาที่จะนำพาสถานศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงสุดดังนี้ 1) จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถความเป็นเลิศทางวิชาการเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน 3) พัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษา อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม 5) พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ 6) จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 7) พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษา และส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เพื่อพัฒนามุ่งสู่ Thailand 4.0 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2, 2565) จากนโยบายดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญต่อการดำเนินงานหรือกิจกรรมนั้นจะดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้ ต้องมีการบริหารงานลักษณะศตวรรษที่ 21

จากที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญที่จะศึกษาถึงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยมุ่งหวังว่าสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ น่าจะเป็นประโยชน์ในการนำไปปรับปรุงหรือพัฒนาการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น



พื้นฐานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ส่งผลให้การบริการและการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ตามเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน

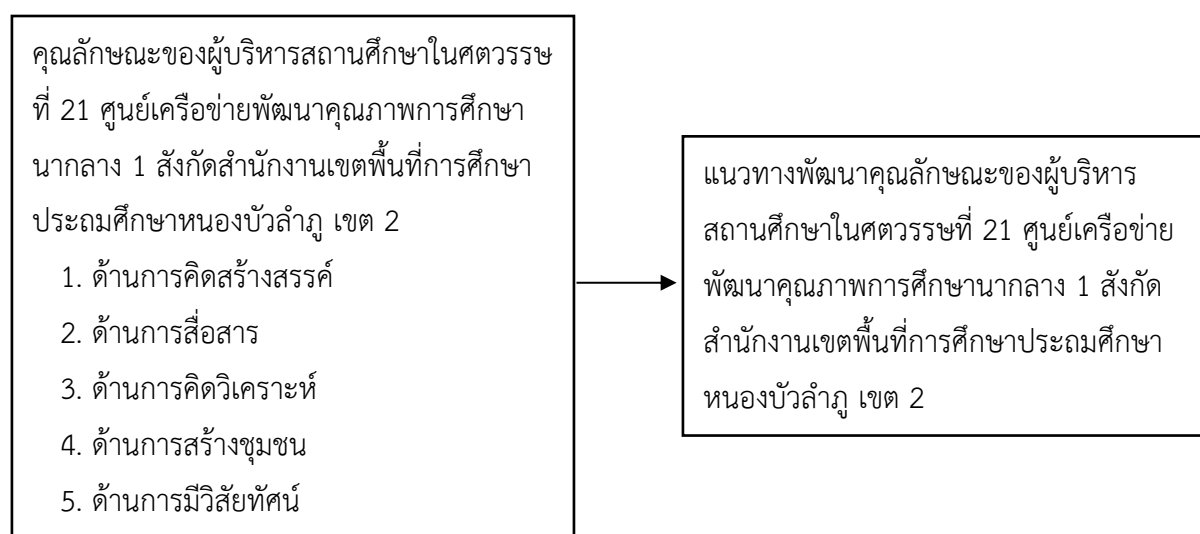
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัย เพื่อศึกษาการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยผู้วิจัยอาศัยกรอบแนวคิด คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้มาจากแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 และผู้บริหารมืออาชีพของ); สมหมาย ดอนกลอย (2556, หน้า 5 - 6) ; จาตุรนต์ ฉายแสง (2559, หน้า 37) ; ชัยยนต์ เพาพาน (2559, หน้า 4 - 6) และฤทธิกร ศิริประเสริฐ. (2559: 12) ทำให้ผู้วิจัยได้หลักการที่นำไปสู่กรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการสื่อสาร ด้านการคิดวิเคราะห์ ด้านการสร้างชุมชน และด้านการมีวิสัยทัศน์ ดังภาพที่ 1

ตัวแปรที่ศึกษา



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามหัวข้อดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 56 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน และ ครูผู้สอน จำนวน 44 คน กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 6 คน เลือกแบบเฉพาะเจาะจงตามเกณฑ์คุณสมบัติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้ 1. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวความคิดของลิเคอร์ท (Likert's Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 :103) ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา สำหรับแบบสัมภาษณ์ได้นำผลจากการวิเคราะห์ตามขั้นตอนที่ 1 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มาสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อหาคำตอบแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษากับผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน 2.2 สร้างแบบสอบถามแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของคำถามความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ 2.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบเครื่องมือในด้านความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องของรูปแบบ (Format) และการใช้ภาษา (Wording) และพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวัด (Index of Item objective:IOC) ความครอบคลุมของข้อคำถามและความชัดเจนของภาษาที่ใช้ 2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาความเชื่อมั่นกับประชากรผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นหาคุณภาพเครื่องมือ โดยตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) หาค่าความเชื่อมั่น(Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92 และ 2.5 จัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป 2.6 แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการหาคำตอบแนวทางพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณมาตั้งคำถามสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้แนวทางพัฒนาในลำดับต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยดำเนินการโปรแกรม Google form เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้รับอีเมลแบบสอบถามตอบกลับทั้งหมด 50 คน คิดเป็นร้อยละ 89.28



การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจัดระเบียบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปดังนี้ 1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามตอนที่ 1 ได้แก่ ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) 2. ข้อมูลการผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลความหมายโดย เทียบกับเกณฑ์ บุญชม ศรีสะอาด (2556, น. 103) 3. ข้อมูลแนวทางพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) แบบสอบถามปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยนำข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับคุณลักษณะ
1	ด้านการคิดสร้างสรรค์	4.47	0.26	มาก
2	ด้านการสื่อสาร	4.43	0.30	มาก
3	ด้านการคิดวิเคราะห์	4.19	0.28	มาก
4	ด้านการสร้างชุมชน	3.76	0.26	มาก
5	ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.41	0.19	มาก
รวม		4.25	0.26	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 มีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.26) รองลงมา คือ ด้านการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.30) รองลงมา คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = 0.19) รองลงมา คือ ด้านการ



คิดวิเคราะห์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$, $S.D. = 0.26$) และด้านการสร้างชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$, $S.D. = 0.26$)

แนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ควรพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่ง 3 ลำดับแรกดังนี้ ด้านการสร้างชุมชน ผู้บริหารต้องสร้างโอกาสให้บุคคลส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้บริหารต้องปฏิบัติงานอย่างเข้าใจกับผู้อื่นมีการติดต่อสื่อสารกับภายนอก ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารต้องมีการปรับตัวตามสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารต้องมีภาวะความเป็นผู้นำ ด้านการคิดวิเคราะห์ ผู้บริหารต้องสามารถเชื่อมโยงข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ สามารถคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ

การอภิปรายผล

จากการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นกลไกและตัวแปรที่สำคัญเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการที่ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้เพราะผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความสามารถ มีหลักการเชิงทฤษฎี ทักษะ และประสบการณ์ทางการบริหารยุคใหม่ ผู้บริหารมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความคิดอย่างสร้างสรรค์ในการนำนวัตกรรมมาใช้ ผู้บริหารมีกระบวนการที่ทำให้บุคลากรในโรงเรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์งานให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ผู้บริหารสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์และข้อเสนอแนะต่าง ๆ โดยใช้ความรู้ประสบการณ์มาใช้ในการแก้ไขปัญหา และเลือกแนวทางที่ดีที่สุดให้กับสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คณิงนิตย์ กิจวิธิ (2560, หน้า 116) ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มาก

1.1 ด้านการคิดสร้างสรรค์ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยรายในด้านสูงสุดอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารมีความสามารถในการคิดเชื่อมโยงข้อมูลอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารมีความสามารถในการนำผลการวิเคราะห์มาประยุกต์เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ผู้บริหารมีความสามารถในการนำความคิดที่สร้างสรรค์ไปสู่การสร้างและพัฒนาวัตกรรม ผู้บริหารมีความสามารถในการนำความคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ไปแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑาทิพย์ นามนุ (2561, หน้า 89) ได้ศึกษา ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการคิดสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก



พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรนำแนวคิดใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารมีกระบวนการและทักษะในด้านการคิดสร้างสรรค์และมีความเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นผู้นำในทุกด้าน

1.2 ด้านการสื่อสาร เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสามารถเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์กิจกรรม ผลงานของสถานศึกษาได้สู่ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภายนอกได้ทันเวลา ต่อเนื่องและโดยวิธีการที่หลากหลาย ผู้บริหารสามารถตีความ วิเคราะห์ แยกแยะเนื้อหาสาระของสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสามารถถ่ายทอดข้อมูล ไปยังผู้รับสารผ่านสื่อ คำพูด ท่าทาง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสามารถประยุกต์ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งข้อมูลให้ถึงผู้รับอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชชัย แสนดวง (2565 ,บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จังหวัดชลบุรี จากผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ4) สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3 ด้านการมีวิสัยทัศน์ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมพร พงษ์เพชร (2561 ,บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ทักษะผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน จากผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ส่วนทักษะรองลงมาคือ ทักษะการทำงานเป็นทีม และทักษะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ทักษะเทคโนโลยีนวัตกรรม ดิจิทัล

1.4 ด้านการคิดวิเคราะห์ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ กุ้เกียรติกาญจน์ (2564,บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ทักษะการวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะการสื่อสาร ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ทักษะการทำงานเป็นทีม และทักษะการแก้ปัญหา

1.5 ด้านการสร้างชุมชน เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับวิจัยของ ไกรศร เจริญทอง (2561 ,บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของประธานกรรมการ



สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่เป็นกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาด้านภาษาเพื่อการสื่อสาร และเทคโนโลยี

2. ผลแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 มีดังนี้

2.1 ด้านการคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารมีความสามารถในการคิดเชื่อมโยงข้อมูลอย่างเป็นระบบ จากส่วนย่อยไปหาส่วนใหญ่ มีความสามารถในการนำความคิดที่สร้างสรรค์ไปสู่การสร้างและพัฒนานวัตกรรม ผู้บริหารมีความสามารถในการนำความคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ไปแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 คือ ผู้บริหารต้องมีการนำความรู้ในหลักการทฤษฎี นำมาปรับใช้ในการทำงานและมีการยืดหยุ่นตามบริบท สถานการณ์ ผู้บริหารต้องมีความสามารถนำเทคโนโลยีและก้าวทันเทคโนโลยี ผู้บริหารต้องกล้าคิด กล้าทำ เป็นผู้นำให้การเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารต้องมีการบวนการคิดที่สามารถคิดได้หลากหลายแบบ เป็นแนวคิดที่แปลกใหม่ ให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในหลักการบริหารได้ เป็นการคิดแก้ปัญหาโดยใช้นวัตกรรม (อภิสิทธิ์ วรรณทอง,สัมภาษณ์) ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยยนต์ เพาพาน (2560 : 96) ได้ศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 กล่าวถึงการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้ ผู้บริหารต้องมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความคิดสร้างสรรค์และใช้นวัตกรรม ตระหนักถึงผลกระทบจากภายนอก มีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ มีภาวะผู้นำแบบจูงใจใฝ่บริการ มีคุณธรรมจริยธรรม

2.2) ด้านการสื่อสาร ผู้บริหารสามารถเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์กิจกรรม ผลงานของสถานศึกษาได้สู่ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภายนอกได้ทันเวลา ต่อเนื่องและโดยวิธีการที่หลากหลาย ผู้บริหารสามารถสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง ชัดเจน และไม่คลาดเคลื่อน แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 คือ ผู้บริหารต้องสามารถถ่ายทอดข้อมูลสารสนเทศ ความรู้ ประสบการณ์ และสื่อสารแสดงออกไปตามความเหมาะสมของสถานการณ์ โดยต้องทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการรับรู้ร่วมกัน ทำให้เกิดความร่วมมือกันภายในสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีความชัดเจนในคำสั่งมอบหมายงาน ผู้บริหารต้องมีทักษะในการพูด สามารถโน้มน้าวจิตใจผู้ฟัง พูดในสิ่งที่เหมาะสม ผู้บริหารต้องสามารถพูดเพื่อสร้างพลังเชิงบวก (อภิสิทธิ์ วรรณทอง,สัมภาษณ์) ซึ่งสอดคล้องกับ พระพลากร สุ่มคโธ และคณะ (2561 : 209 - 210) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ผู้นำต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยรู้จักหาวิธีในการจัดการกับความหลากหลายที่มากขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์ผู้นำจะต้องมีการตัดสินใจที่รวดเร็วมากขึ้น เข้าใจ



ถึงแนวทางใหม่ ๆ ยอมรับในนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงในทางที่ดี เข้าใจและเข้าถึงประชาชนมากขึ้น คุณลักษณะของการเป็นผู้นำที่ดีต้องประกอบไปด้วย การมีความคิดสร้างสรรค์ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชา ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ให้เกียรติแก่ผู้ร่วมงาน มีการตัดสินใจที่ดี รักความยุติธรรม มีความรู้และสติปัญญา ตลอดจนทั้งวุฒิภาวะทางสติปัญญาที่ดี มีการติดตามงานอย่างสม่ำเสมอ และเป็นผู้กล้ายอมรับผิด

2.3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารเปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ผู้บริหารมีความสามารถในการจัดระบบและวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานที่ดี ผู้บริหารมีผลสำเร็จของงานบริหารสถานศึกษาเป็นที่ประจักษ์ แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 คือ ผู้บริหารต้องมีการปรับตัวตามสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารต้องมีภาวะความเป็นผู้นำ เข้าใจธรรมชาติวิชาของครูผู้สอน ผู้บริหารต้องมองอนาคต เห็นการณ์ไกลของสถานศึกษา เห็นประโยชน์ระยะยาว คิดการณ์ไกล มองให้เห็นภาพรวม เห็นบทบาทและความรับผิดชอบของสถานศึกษา (อภิสิทธิ์ วรรณทอง, สัมภาษณ์) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิศาชล นามสาย และคณะ (2562 : 243) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายโสธร เขต 1 กล่าวถึงแนวทางการคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ผู้บริหารต้องมีการพัฒนาในด้านความรู้ในการบริหาร และด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยในแต่ละด้านมีแนวทางการพัฒนา คือ การเปิดโอกาส ให้บุคลากรในสถานศึกษาแสดงความคิดเห็น ให้ได้รับการอบรมพัฒนาด้วยวิธีการที่หลากหลาย พัฒนาให้ผู้บริหารให้มีสมรรถนะด้านความรู้ และประสบการณ์ในการบริหาร รู้จักแสวงหาความรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาการบริหาร พัฒนาให้ผู้บริหารให้มีสมรรถนะการทำงานโดยพัฒนาให้ผู้บริหารตระหนักในหน้าที่การทำงาน มองผลสัมฤทธิ์ของงานไว้เป็น อันดับแรก สร้างทีมงานให้เข้มแข็ง กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายที่ชัดเจน ส่งเสริมให้ผู้บริหารนำ เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการบริหาร เพื่อเป็นการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ที่ดีและรวดเร็วยิ่งขึ้น

2.4) ด้านการคิดวิเคราะห์ ผู้บริหารมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของสถานศึกษาได้ ผู้บริหารสามารถอธิบายและตีความสิ่งที่เป็เหตุที่แผ่งซ่อนอยู่ภายในสิ่งต่าง ๆ หรือปรากฏได้อย่างชัดเจน ผู้บริหารมีความสามารถในการจำแนกแยะองค์ประกอบต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารต้องสามารถเชื่อมโยงข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ สามารถคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ และผู้บริหารต้องนำข้อมูลและความคิดแนวทางต่าง ๆ มาใช้ในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาทั้งหมด มองเห็นความเชื่อมโยงกันและสามารถความรู้ประสบการณ์มาแก้ปัญหาและหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดให้กับสถานศึกษาได้ ผู้บริหารต้องสามารถนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลของสถานศึกษา มาพัฒนาการบริหาร และการจัดการเรียนรู้ของครูให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งแก่องค์กร บุคลากร และผู้เรียน (อภิสิทธิ์ วรรณทอง, สัมภาษณ์) ซึ่งสอดคล้องกับวรรณกร เทียมสุวรรณ และคณะ (2562, น. 226-227) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะ



ผู้นำ เจริญกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 กล่าวถึงแนวทางการคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารต้องมีการเสริมสร้างและผลักดันให้บุคลากรภายในองค์กรรู้จักวิธีการทำงานร่วมกันเป็นทีม และค้นหาเทคนิคเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงทีมงานให้มีศักยภาพที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ที่สำคัญคือการสร้างขวัญและกำลังใจและการจูงใจ และการพัฒนาทีมงานด้านเทคโนโลยี ขวัญและกำลังใจเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้นำจะต้องเอาใจใส่ต่อทีมงาน เพราะถ้าการบำรุงขวัญที่ดีทำให้มีการสร้างผลงานที่มีคุณภาพให้แก่องค์กร ดังนั้นจึงควรมีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของทีมงาน เพื่อรักษาเสถียรภาพของทีมงานให้อยู่ในระดับสูงตามความต้องการ และส่งผลไปถึงประสิทธิภาพของงาน เพื่อให้บรรลุภาพวัตถุประสงค์ขององค์กร

2.5) ด้านการสร้างชุมชน ผู้บริหารมีความรู้และเป็นผู้ดำเนินการประสานเชื่อมโยงกลุ่มคนในการจัดตั้งเครือข่ายชุมชน ผู้บริหารมีความสามารถประสานงานกับชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีในการสนับสนุนและความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดการศึกษา แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 คือ ผู้บริหารต้องเข้าถึงชุมชน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาตามบริบทของท้องถิ่นนั้น ๆ ผู้บริหารควรมีเครือข่ายทางออนไลน์มากขึ้น เพื่อสร้างเครือข่ายชุมชน และประชาสัมพันธ์งานต่าง ๆ ในโรงเรียนผู้บริหารต้องแสวงหา แบ่งปันข้อมูลกับชุมชนและสร้างการประสานงานให้บุคคลเชื่อมโยงกัน สร้างความสัมพันธ์ต่อกลุ่มคนที่เหมาะสม สร้างโอกาสให้บุคคลส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้บริหารต้องปฏิบัติงานอย่างเข้าใจกับผู้อื่นมีการติดต่อสื่อสารกับภายนอก และต้องสร้างความร่วมมือกับชุมชน (อภิสิทธิ์วรรณทอง,สัมภาษณ์) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560: บทคัดย่อ) กล่าวถึงแนวทางการคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ว่าผู้บริหารต้องสร้างบทบาทในการให้การศึกษาให้การอบรมแก่บุคลากรในชุมชน และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และให้ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดการศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหารต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนโดยการนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน และการนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน และผู้บริหารต้องพัฒนาบุคลากรให้มีมนุษยสัมพันธ์อันดีสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยังสอดคล้องกับอมรรัตน์ เตชะนอก 2563,บทคัดย่อ) กล่าวถึงแนวทางการคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ว่า ผู้บริหารต้องมีทักษะทางปัญญาสูง เป็นนักบริหารมืออาชีพ มีจิตเชิงสร้างสรรค์ และเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์ มีความคาดหวังสูง ที่มุ่งสร้างความสำเร็จของงาน ตลอดจนสร้างความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และสร้างสถานศึกษาให้เป็นองค์กรนวัตกรรมยุคใหม่ให้โดดเด่นเหมาะสม มีความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะ บทบาทหน้าที่ คุณธรรมและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษายุคใหม่ เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ สามารถตอบสนองต่อการแข่งขันและทันสมัยสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนำความรู้ในหลักการทฤษฎี



นำมาปรับใช้ในการทำงานและมีการยืดหยุ่นตามบริบท สถานการณ์ ผู้บริหารต้องมีความสามารถนำเทคโนโลยีและก้าวทันเทคโนโลยี ผู้บริหารต้องกล้าคิด กล้าทำ เป็นผู้นำให้การเปลี่ยนแปลง

1.2 ด้านการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความชัดเจนในคำสั่งมอบหมายงาน ผู้บริหารต้องมีความทักษะในการพูด สามารถโน้มน้าวจิตใจผู้ฟัง พูดในสิ่งที่เหมาะสม

1.3 ด้านการคิดวิเคราะห์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการปรับตัวตามสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ต้องมองอนาคต เห็นการณ์ไกลของสถานศึกษา เห็นประโยชน์ระยะยาว คิดการณ์ไกล

1.4 ด้านการสร้างชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถเชื่อมโยงข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ สามารถคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ และผู้บริหรต้องนำข้อมูลและความคิดแนวทางต่าง ๆ มาใช้ในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาทั้งหมด มองเห็นความเชื่อมโยงกันและสามารถความรู้ประสบการณ์มาแก้ปัญหาและหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดให้กับสถานศึกษาได้

1.5 ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการประสานเชื่อมโยงกลุ่มคนในการจัดตั้งเครือข่ายชุมชน ผู้บริหารสามารถประสานงานกับชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีในการสนับสนุนและความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

1.6 แนะนำและส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษานำผลงานการวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองเพื่อสร้างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ให้มีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามที่กำหนด

2) ข้อเสนอแนะให้การทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาการวิจัยและพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของครูผู้สอนในสถานศึกษาเพื่อนำผลมาเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

2.2 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อศึกษาเชิงลึกและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างเป็นรูปธรรมเหมาะสมกับบริบท และสถานการณ์ของสถานศึกษาในปัจจุบัน

2.3 ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารและการบริหารวิชาการตามแนวคิดทักษะของคนในสังคม 5.0

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยได้มีการสังเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากหน่วยงาน นักวิชาการและนักวิจัย ซึ่งผลการสังเคราะห์ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ได้องค์ประกอบ 5 ด้าน ดังนี้ ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการสื่อสาร ด้านการคิดวิเคราะห์ ด้านการสร้างชุมชน และด้านการมีวิสัยทัศน์



สรุป

สรุปจากการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 แสดงให้เห็นว่า จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า สมรรถนะ ทักษะ หรือคุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษาที่ผู้วิจัยได้ศึกษาไว้โดยส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและในแต่ละด้าน และหากจะสรุปถึงสมรรถนะ ทักษะ หรือคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาหรือแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะ ทักษะ หรือคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาดังกล่าว อาจพอสรุปได้ว่าแบ่ง ออกเป็น 2 อย่างคือ สมรรถนะ ทักษะ หรือคุณลักษณะเฉพาะตัวของผู้บริหารสถานศึกษา และ สมรรถนะ ทักษะ หรือคุณลักษณะทางด้านวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา



เอกสารอ้างอิง

- กาญจนาภา กลิ่นละออ . (2551). แนวทางการเสริมสร้างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครปฐม. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กณิษฐา ทองสมุทร. (2561) ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. การค้นคว้าอิสระ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุราษฎร์ธานี.
- ไกรสร เจียมทอง. (2561). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 . วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- คณินันต์ กิจวิจิ. (2560). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- จารุณี ดวงแก้ว. (2553). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- จุฑามาส จันทรมณี. (2563). บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาบุคลากรยุคดิจิทัล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน,” เอกสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยศิลปากร, 10(2), 1342.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 (รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ ครุศาสตร์ ครั้งที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน : ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21). กาฬสินธุ์: มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.
- ธวัชชัย แสนดวง. (2565). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- นิสาชล นามสาย และคณะ. (2562). “สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1,” วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 9 (30), 243.



- ปัทมพร พงษ์เพชร .(2561). ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- พระพลการ สุ่มงคโล และคณะ. (2561). ภาวะผู้นำ ท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21, *วารสารวิชาการภาพลัคน์มหาวิทยาลัยภาพลัคน์*, 5 (1), 20 -210.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 3. *แผนปฏิบัติการประจำปี 2566*. หนองบัวลำภู. มณฑาทิพย์ นามนุ .(2561). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ฤทธิกร ศิริประเสริฐ. (2559). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21* (รายงานการเสวนาวิชาการหัวข้อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21). ชลบุรี: วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรวรรษ เทียมสุวรรณ และคณะ. (2562). “ภาวะผู้นำ เชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*. 15 (2), 226 - 227.
- สมหมาย อำดอนกลอย. (2556,มกราคม-มิถุนายน). “บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21, *วารสารบัณฑิตศึกษา*. 7(1), 1-7
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. (2566). [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <https://www.nb2.go.th>. (20 กรกฎาคม 2566).
- สุวัฒน์ กู้เกียรติกาญจน์. (2564). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา. *วารสารสังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 10(3) กรกฎาคม - กันยายน 2564.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3), 607-610.

